

TILSHUNOSLIK TIL HAQIDAGI FAN SIFATIDA. TILSHUNOSLIKNING BOSHQA FANLAR BILAN BOG'LIQLIGI

Xayrullayeva Oyniso Nurullayevna

BuxDU Pedagogika instituti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6589461>

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada tilshunoslik-til haqidagi fan sifatida shakllanishi, tilshunoslikning boshqa fanlar bilan bog'liqligi, tilshunoslikning bo'limlari, rivojlanish davri va uning kelib chiqishini o'rganilish bosqichi haqida fikrlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: lingvistika, umumiy tilshunoslik, adabiyotshunoslik, nazariy va amaliy tilshunosliklar

Har bir til tarix jarayonida shakllangan kommunikativ vositalarning keng qamrovli va universal tizimidir. Til o'zining murakkab yaxlitligi va barcha qismlari, tomonlari va tarkibiy birliklari bilan real va obyektivdir. Shuning uchun ham til kuzatish, tavsiflash va umumlashtirish predmeti bo'lgan va shunday bo'lib qoladi, ya'ni ilmiy tadqiqot predmeti.

Tilni bevosita o'rganish bilan shug'ullanadigan fan tilshunoslik deb ataladi. Til o'rganish – bu muayyan til hodisalariga, boshqa tillarning ta'siriga, ma'lum bir tilda ona tilida so'zlashuvchilarning madaniyati va hayotiga ta'sir ko'rsatgan tarixiy jarayonlarni batafsil o'rganishga asoslangan izchil va murakkab jarayon. Xususiyl tilshunoslik – bu alohida tillar haqidagi fan, masalan, russhunoslik-rus tili fani, ukrainshunoslik-ukrain tili fani va boshqalar.

Tilni bevosita o'rganish bilan shug'ullanadigan fan tilshunoslik deb ataladi. Lotin tilshunosligidan tarjima qilingan lingua – "til" degan ma'noni anglatadi. "Tilshunoslik" atamasi eng keng tarqalgan, "lingvistika" – xalqaro. Til o'rganish muayyan til hodisalariga, boshqa tillar ta'siriga, muayyan tilda ona tilida so'zlashuvchilarning madaniyati va hayotiga ta'sir ko'rsatgan tarixiy jarayonlarni batafsil o'rganishga asoslangan izchil va murakkab jarayondir. Dunyoning til rasmidagi hozirgi holatini tahlil qilish asosida tilni o'rganish mumkin emas. Tilshunoslarning oldingi avlodlarining tadqiqotlari tajribasini hisobga olish kerak. Ishning maqsadi tilshunoslikning hozirgi rivojlanish bosqichi va shakllanish bosqichlarini fan sifatida ko'rib chiqishdir.

1. Tilshunoslik til haqidagi fan sifatida.

Tilshunoslik – til haqidagi fan, uning ijtimoiy mohiyati va vazifalarini, ichki tuzilishini o‘rganuvchi fan; uning faoliyat ko‘rsatish qonuniyatlari va ayrim tillarning tarixiy rivojlanishi va tasnifi haqida.

Tilshunoslik ko‘p qirrali fan, chunki til juda murakkab ko‘p qirrali hodisadir. Tilshunoslik fan sifatida umumiy va xususiyga bo‘linadi. Umumiy tilshunoslik doirasida tipologik tilshunoslik ajratiladi. Uning vazifasi bir-biriga bog‘liq bo‘lmagan tillarni solishtirishdir.

Xususiy tilshunoslik – alohida tillar haqidagi fan, masalan, russhunoslik – rus tili haqidagi fan, ukrainshunoslik – ukrain tili haqidagi fan va boshqalar. Xususiy tilshunoslik sinxron (tilning bir vaqtning o‘zida bo‘lgan faktlarini o‘rganish) va diaxroniyada (til faktlarini ularning rivojlanishida o‘rganish) o‘rganilishi kerak.

Har bir fanning bilim sohasi va ma‘lum miqdordagi ilmiy vazifalari mavjud. Tilshunoslikning fan sifatidagi vazifalar doirasini belgilaylik.

1. Tilning kelib chiqishi va mohiyatini o‘rganing.
2. Til tuzilishini ko‘rib chiqing.
3. Tilni alohida faktlar, so‘zlar yig‘indisi emas, balki barcha a‘zolari o‘zaro bog‘langan va o‘zaro bog‘liq bo‘lgan yaxlit tizim sifatida o‘rganish.
4. Tilning rivojlanishini jamiyat taraqqiyoti bilan bog‘liq holda ko‘rib chiqing (har ikkalasining paydo bo‘lish jarayoni)
5. Yozuvning paydo bo‘lishi va rivojlanishi masalasini o‘rganish.
6. Tillarni tasniflash, ya‘ni ularni o‘xshashlik tamoyiliga ko‘ra birlashtirish; nemis va ingliz bir-biriga yaqin tillar qanchalik ajralib turadi; Rus, ukrain va belarus.
7. O‘rganish usullarini ishlab chiqish. Qiyosiy kabi usullar mavjud-tarixiy, tavsifiy, qiyosiy, miqdoriy (miqdoriy, matematik statistikaga asoslangan).
8. Tilshunoslik hayotga yaqinroq bo‘lishga intiladi, shuning uchun uning amaliy tabiati.
9. Tilning aralashuvi bilan bog‘liq masalalarni o‘rganish, ya‘ni. ona tilini yoki o‘rganilayotgan chet tillaridan birini bilishning yangi chet tilini o‘rganishda olingan bilimlarga ta‘siri.
10. Tilshunoslikning boshqa fanlar (adabiyotshunoslik, tarix, mantiq, psixologiya, matematika) bilan aloqasini ko‘rib chiqing.

Bu fanning o'rganiladigan predmetini ham ajratib ko'rsatish zarur. Tilshunoslik nafaqat mavjud (ilgari mavjud yoki kelajakda mumkin) tillarni, balki umuman inson tilini ham o'rganadi. Til- tilshunosga bevosita kuzatishda berilmaydi; faqat nutq faktlari yoki lingvistik hodisalar bevosita kuzatiladi, ya'ni jonli tilda so'zlashuvchilarning nutq harakatlari ularning natijalari matnlari yoki til materialini, o'lik tildagi cheklangan miqdordagi yozma matnlar uchun.

Tilshunoslik fan sifatida alohida lingvistik hodisalarni, jihatlarni va umuman butun tilni o'rganishga to'liq imkon beradigan tarmoqlangan bo'limlarga ega. Shuningdek, tilshunoslikning barcha bo'limlarini o'rganish tufayli dunyoning lingvistik manzarasi, uning shakllanishi va rivojlanishning ushbu bosqichida mavjudligi haqida umumiy tasavvur hosil qilish mumkin.

1. Umumiy tilshunoslik – bu tillarning ichki tuzilishi, faoliyati, rivojlanishi va ularni o'rganish usullarining umumiy qonuniyatlari haqidagi fan. Ushbu bo'limda tilning universal xususiyatlari, uning strukturaviy-tizimli va ishoraviy tashkil etilishining eng umumiy qonuniyatlari, tabiiy va mashina tillarining semantikasi va sintaksisi, tabiiy tilda (mashina tilidan farqli o'laroq) fonetikasi ham o'rganiladi.

2. Xususiy tilshunoslik muayyan bir til yoki turkum tillar turkumining strukturaviy xususiyatlari, faoliyati, xususiyatlarini o'rganish bilan shug'ullanadi. Tilshunoslikning ushbu bo'limi har qanday til hodisasini ikki jihatda ko'rib chiqishi mumkin: sinxron (tilning tarixning qaysidir davridagi fakti) va diaxron (tilning ma'lum bir davrdagi rivojlanishi).

3. Ichki tilshunoslik. Ichki tilshunoslik lisoniy birliklarning tizimli munosabatlarini tashqi lingvistik omillarga ta'sir qilmasdan o'rganadi.

4. Tashqi tilshunoslik – ekstralingvistika, til taraqqiyoti bilan bevosita bog'liq bo'lgan etnik, ijtimoiy, tarixiy, geografik omillarning yig'indisini o'rganadigan tilshunoslik bo'limi.

5. Nazariy tilshunoslik tilni ilmiy, nazariy tadqiq qilish, til haqidagi ma'lumotlarni umumlashtirish bilan shug'ullanadi; amaliy tilshunoslik uchun uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

6. Amaliy tilshunoslik – zamonaviy hayotda qo'llaniladigan tilshunoslik. Ilm berilgan tilni o'rganish bilan bog'liq amaliy muammolarni hal etish, shuningdek, boshqa sohalarda tilshunoslik nazariyasidan amaliy foydalanish bilan shug'ullanadi.

Tilshunoslikda tilshunoslik fanlari rivojlanishining ushbu bosqichida an'anaviy tarzda tashkil etilgan fanlar bo'limi.

1) Tilning ichki tuzilishi haqidagi fanlar yoki “ichki tilshunoslik”. Bu fanlar guruhi quyidagilardan iborat: fonetika va fonologiya, grammatika morfologiya va sintaksisga bo‘linadi (ba‘zan morfonologiyaga urg‘u beriladi), leksikologiya (frazologiyaga e‘tibor qaratilib), semantika (ba‘zan semasiologiyaga urg‘u beriladi), uslub, tipologiya.

2) Tilning tarixiy rivojlanishiga oid fanlar. Bu guruhga birinchi navbatda til tarixi kiradi: tarixiy grammatika (ba‘zan keng ma‘noda til tarixining sinonimi sifatida), qiyosiy-tarixiy grammatika, adabiy tillar tarixi, etimologiya.

3) Tilning jamiyatda tarqalishiga oid fanlar yoki tashqi tilshunoslik: dialektologiya, lingvistik geografiya, hududiy tilshunoslik, sotsiolingvistika.

4) Murakkab muammolarni o‘rganish bilan shug‘ullanadigan va fanlar chorrahasida paydo bo‘ladigan fanlar: psixolingvistika, matematik tilshunoslik, muhandislik tilshunosligi (ba‘zan amaliy fan sifatida tushuniladi). Qo‘llaniladigan tegishli til fanlari: leksikografiya, eksperimental fonetika, lingvistik statistika, paleografiya, yozuv tarixi va boshqalar.

3. Tilshunoslikning fan sifatida shakllanishi.

Til haqidagi bilimlarni takomillashtirish yo‘lidagi eng muhim bosqichlarni aks ettiruvchi davrlashtirishni hisobga olgan holda tilshunoslik ta‘limotlari tarixini ko‘rib chiqish muhimdir. Tilshunoslik o‘z taraqqiyot yo‘lida besh bosqichni bosib o‘tdi va endi boshqa, oltinchi bosqichni bosib o‘tmoqda:

I. Dastlabki bosqich (miloddan avvalgi VI asr – XVIII asr). Tilshunoslikning eng muhim muammolari shakllantiriladi, lingvistik terminologiyaning asoslari qo‘yiladi va dunyoning turli tillarini o‘rganish bo‘yicha asosiy faktik materiallar to‘planadi.

Qiyosiy tarixiy tilshunoslikning vujudga kelishi va til falsafasi (XVIII asr oxiri – XIX asr boshlari). Bu bosqichda tilshunoslik fanining o‘rganish obyekti va predmeti belgilanib, lingvistik materiallarni tahlil qilishning maxsus metodi ishlab chiqildi va tilshunoslik mustaqil fan sifatida maydonga chiqdi.

III bosqich. Bu bosqich qiyosiy tarixiy tilshunoslikning rivojlanishi bilan tavsiflanadi. XIX asr tilshunosligidagi naturalistik, mantiqiy-grammatik va psixologik yo‘nalishlar faoliyatida o‘z ifodasini topdi.

IV. Neogrammatizm va til sotsiologiyasi XIX asr oxiri – XX asr boshlari qiyosiy tarixiy uslubni tanqid qilish bilan ajralib turadi. Bu bosqichni inqirozli bosqich deb hisoblash mumkin, bu esa jahon tilshunosligida strukturaviy metodning shakllanishiga asos bo'ldi.

V. Strukturalizm (1920-1960 yillar). Bu davrda turli qit'alardagi barcha strukturaviy maktablar tilni tizimli hodisa sifatida sinxron holatida o'rganishda sezilarli yutuqlarga erishdi.

VI. Zamonaviy tilshunoslik (1970-yillar - hozirgi kungacha). XX asr oxiri – XXI asr boshlaridagi aksariyat lingvistik maktablar strukturalizmni tilga formal yondashish, inson omilini e'tiborsiz qoldirish, tilshunoslik predmetini o'rganish ko'lamini qisqartirish uchun tanqid qilib, o'z nazariyalarini antropotsentrizm tamoyiliga asoslanib ishlab chiqmoqda. Tilshunoslik tadqiqotlarining chegaralari boshqa fanlar (psixologiya, sotsiologiya, falsafa, etnografiya, madaniyatshunoslik, informatika va boshqalar) bilan o'zaro aloqalarning kuchayishi hisobiga kengayib bormoqda.

Boshqa bilim sohalarida bo'lgani kabi, bir bosqichdan ikkinchi bosqichga o'tish davrida tilshunoslikda inkorning dialektik qonuni amal qilgan. Shunday qilib, bilimlarni to'plash va rivojlantirish bosqichlarining o'zaro bog'liqligi ta'minlandi; rivojlanishning keyingi bosqichi doimo oldingisi bilan uzluksiz bog'langan, lekin ayni paytda unga to'g'ridan-to'g'ri qarama-qarshi edi. Tilshunoslik spiral shaklda rivojlandi: u jamiyat ehtiyojlaridan kelib chiqib, yangi bosqichda eski vazifalarga qaytdi. Olimlar tilning tavsifi va uning mantiqiy va falsafiy tushunchasidan boshladilar, keyin tillarning kelib chiqishi sirini ochishga harakat qildilar va ularning oilaviy aloqalarini o'rnatdilar. XX asrning strukturalistlari yana qadimgi dunyo olimlari shug'ullangan umumiy nazariy muammolarni o'rganishga qaytdilar: ular dunyo tillarida o'zgarmas (eng umumiy)ni ham qidirdilar. Ammo antik davr tilshunoslari uchun universal bo'lgan narsa strukturalistlar asarlaridagi universalga hech qanday teng kelmaydi. Va bu yerda gap faqat o'rganilayotgan ob'ekt – tilning o'zini rivojlantirishda emas, balki til fanining o'zi ham rivojlanishidadir. Tilshunoslik rivojlanishining hozirgi bosqichida tilshunoslar Vilgelm fon Humboldt o'ylagan muammolar bilan bir qatorda, XX asr oxiri - XXI asr boshlarida madaniy tilshunoslik, kognitiv tilshunoslik, psixolingvistika va boshqa tilshunoslik fanlarini o'rganishmoqda. O'tmishdagi tarkibiy, psixologik, mantiqiy va boshqa maktablar yutuqlari bilan boyitilgan.

4. Tilshunoslikning boshqa fanlar bilan aloqasi.

Til inson hayotining barcha sohalarida bevosita ishtirok etadi, shuning uchun tilni o'rganish, uning inson va jamiyat hayotidagi o'rni va rolini aniqlash, hodisalarni bilish tilshunoslik va boshqa fanlar o'rtasidagi keng aloqalarga olib keladi. gumanitar, tabiiy va tibbiy, fizik, matematik va texnik...

Tilshunoslik gumanitar fanlar bilan eng chambarchas bog'liq. Tilshunoslik va filologiya o'rtasida eng yaqin va mustahkam aloqalar mavjud, til fanining o'zi uning tarkibiy qismidir. Darhaqiqat, tilshunoslik fan sifatida qadimgi davrlarda yagona bo'linmagan fan bo'lgan filologiya asoslaridan vujudga kelgan. Uning tarkibiga adabiyotshunoslik, matnshunoslik, poetika, madaniyat nazariyasi va tilshunoslik kabi fanlar kirdi. Birinchi marta filologiya va tilshunoslik (grammatika) qarama-qarshiligi qadimgi Rimda sodir bo'lgan. Filologiya matnning adabiy shakli (uslub) va mazmunini, grammatika – imlo va matn metrikasini o'rganish bilan shug'ullangan. Keyinchalik, XIX asrning o'rtalarida olimlar klassik versiyada adabiyotshunoslik va tilshunoslikni filologiya fanlariga birlashtirgan filologiyaning asosiy ob'ektini yaratdilar. Bu ikki fan o'rtasidagi bog'liqlik ayniqsa adabiy til tarixi, stilistika, badiiy matnning filologik tahlili kabi fanlarda yaqqol seziladi. Til o'rganishda lingvistik va adabiy yondashuvlar o'rtasida jiddiy farq bor. Tilshunoslik uchun til asosiy va yagona tadqiqot obyekti. Tilshunoslik, eng avvalo, tilning tuzilishi va faoliyatini inson hayotining boshqa hodisalari madaniyat, ong, adabiyot, tafakkur va boshqalar bilan aloqalarini hisobga olgan holda o'rganadi. Adabiy tanqid tilni bilvosita kuzatish obyekti, badiiy asarning mavjudligi shakli sifatida o'rganadi.

Xuddi shu qadimiy aloqalar tilshunoslik va falsafa o'rtasida mavjud. Qadimgi Yunonistonda tilshunoslik falsafaning tub tubida vujudga kelgan, u tabiat, inson va koinotni bir butun deb hisoblagan antik mutafakkirlarning dunyoqarashidan kelib chiqqan. Eng yirik qadimgi yunon faylasuflari - Arastu, Platon, Sokrat va boshqalar tilning nazariy masalalarini, xususan, obyekt va uning nomi o'rtasidagi munosabat muammosini o'rganish bilan shug'ullangan. Til falsafasi masalalari XVII-XVIII asrlar tilshunosligida o'ining keyingi rivojlanishini oldi. Ingliz faylasufi F.Bekon (1561-1626), nemis olimi V.Leybnits (1646-1716), fransuz mutafakkiri R.Dekart (1596-1650) asarlarida. XIX asrda nemis tilshunosi V. fon Gumboldtning (1767-1835) til falsafasiga oid asarlari tufayli yangi tilshunoslik fanining boshlanishi - umumiy tilshunoslik vujudga keldi.

Tilshunoslik o'zining paydo bo'lishining dastlabki bosqichlaridayoq tarix bilan, xususan, yozma matnlarning yaratilish tarixi va ularda tasvirlangan tarixiy voqealar bilan chambarchas bog'liq edi. XIX asrdan boshlab tilni o'rganishga tarixiy yondashuv uzoq vaqt davomida tilshunoslikda yetakchi bo'lib qoldi. Xronikalar va boshqa yozma yodgorliklar tufayli biz tarixiy voqealar, turli xalqlar hayotining xususiyatlari haqida tasavvurga ega bo'lamiz. Yozma yodgorliklar tilini o'rganish turli tillarning o'zaro munosabatini, demak, turli xalqlarning umumiy taqdirini, ularning hududiy joylashuvi, makon va zamondagi migratsiyasini baholash imkonini beradi. Tashqi tarixiy omillarni hisobga olish muayyan tillarning shakllanishini, alohida so'z va iboralar taqdirini oydinlashtiradi. Masalan, so'zlarning ko'plab o'zlashtirilishi, qoida tariqasida, xalqlar o'rtasidagi faol aloqalar davrida sodir bo'lib, tili qarz olish manbai bo'lib xizmat qiladigan xalq ta'sirini aks ettiradi. Masalan, G'arbiy Evropa bilan keng iqtisodiy, savdo, madaniy aloqalar bilan ajralib turadigan Petrin davrida rus tili G'arbiy Evropa tillarining sezilarli ta'sirini boshdan kechirdi. Tarix va tilshunoslik chorrahasida eng rivojlangan va chuqur rivojlangan fanlardan biri tarixiy tilshunoslik va uning tarmoqlari tarixiy-qiyosiy tilshunoslik, etimologiya, adabiy tillar tarixi dunyoga keldi.

Ушбу мақолада ўқув луғатларининг умумий луғатлардан нафақат ҳажми, балки ундаги сўзларнинг танланиш мезонлари, луғат қисмларининг таркиби, жойлашуви – мегаструктураси билан ҳам фарқланиши, синоним ўқув луғатлар луғат мақоласи таркибида лексикографик пометалар (турли қисқартмалар, белгилар)га кам ўрин берилганлиги муҳокама қилинади.¹

This article is dedicated to the research of Adjusted meanings of Moral-spiritual concept defining units in the Uzbek language. And also analyzed the semantic analysis of grammatical shape lexemes of specialized meaning and provide a corresponding recommendation for lexicographical practice in the Uzbek language is one of the actual challenges of linguistics as today's challenge.²

¹ Гуландом Мирханова. (2022). СИНОНИМ СЎЗЛАР ЎҚУВ ЛУҒАТИНИНГ УМУМИЙ ТУЗИЛИШИ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(2), 172–178. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/90>

² Gulbahor, T. (2016). Adjusted Meanings of Moral-Spiritual Concept Defining Units. *ANGLISTICUM. Journal of the Association-Institute for English Language and American Studies*, 5(7), 40-45.

Корпус лингвистикасида семантик разметка, унинг теглар тизими, тег категориялари, семантик теглаш муаммолари, кўпмаънолилик ва омонимлик муаммосини ечиш масаласига оид қатор тадқиқотлар вужудга келган.³

The article discusses the research methods of Uzbek language syntax. In Uzbek linguistics, syntactic phenomena have been studied in detail since the 1930s, and several syntactic theories have emerged in this regard.⁴

The article examines the first dictionary in the Turkish language Mahmud Kashgaris "Devonu lugotit turk" in terms of a dictionary in accordance with the traditions of world lexicography and argues that it is the first appearance of modern complex dictionaries in the Turkish (Uzbek) language.⁵

Now studying scientific heritage, socio-political activities and acquaintance youth charity of our above-stated ancestors is considered one of the main urgent objectives of the modern intellectuals.⁶

This article covers the main place of small business and business in today's market economy. Including scientifically analyzed the development of small business and business, and the legal basis, at this time financially support small business and business, the latter is amended and the rules for this branch of national legislation are added.⁷

Мамлакатимиз тараққиётининг янги босқичида жамият ҳаётининг асосий негизи бўлмиш оилалар барқарор муҳитини мустаҳкамлаш ва бу масалаларда хотин-қизларнинг ўрни ва аҳамияти ошириш долзарб аҳамият касб этмоқда. Юртимиз аҳолисининг тенг

³ Ахмедова, Д. (2020). Семантик разметка тизимида тег гуруҳлари. *Oriental Art and Culture*, (III), 440-444.

⁴ Ergashevna, Y. N. (2021). ON METHODS OF RESEARCH OF UZBEK LANGUAGE SYNTAX. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(11), 22-28.

⁵ Bakhriddinova, B. M. (2020). "DEVONU LUGOTIT TURK" AS A FIRST VIEW OF MODERN COMPLEX EDUCATIONAL DICTIONARIES. *Theoretical & Applied Science*, (4), 981-985.

⁶ Tolibjonovich, M. T. (2021). EASTERN RENAISSANCE AND ITS CULTURAL HERITAGE: THE VIEW OF FOREIGN RESEARCHERS. *ResearchJet Journal of Analysis and Inventions*, 2(05), 211-215.

⁷ Tolibjonovich, Madumarov T., and Gulomjonov O. R. Ogli. "Lombard Microcredit Organization Its Concept and Its Importance Today." *JournalNX*, vol. 6, no. 10, 2020, pp. 109-111.

ярмига яқинроғини ташкил этадиган хотин-қизлар жамиятнинг барча соҳаларида самарали фаолият юритмоқда.⁸

In this article are given the importance, role, types of the family in modern society. Its development from ancient times till present is widely described in this article.⁹

The widespread introduction of new pedagogical technologies in teaching students of higher educational institutions and the effective use of innovative technologies are the main support for improving the quality of education.¹⁰

The article describes in detail the basics of translation theory, the object of research, and the methods of analysis of translation theory. Opinions on the importance of translation among different peoples, the concept of translation, and its types are discussed. However, various examples of translation types are given.¹¹

The aim of the present study was to determine whether an association exists between the duration of menopause and the age of menopause onset, and the differences in bone mineral density (BMD) in postmenopausal women.¹²

This article analyzes how Somerset Maugham's short story "A Friend in Need" skillfully reflects the power and value of true friendship using ethical concepts such as goodness, kindness, justice, and compassion, which are sacred to each of us.¹³

⁸ Мадумарова Зиёдахон. (2022). ЯНГИЛАНАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР МУАММОЛАРИНИ БАРТАРАФ ЭТИШДА АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРИНИНГ ЎРНИ. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6569712>

⁹ Nasriddinovich, A. A. (2020). THE FEATURES OF APPEARING FAMILY IN MODERN SOCIETY. *European science review*, (3-4), 69-72.

¹⁰ Jamoliddinovich, U. B. (2022). FUNDAMENTALS OF EDUCATION QUALITY IN HIGHER EDUCATION. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429*, 11(01), 149-151.

¹¹ Gafurovna, R. Z. (2021). Translation Theory: Object of Research and Methods of Analysis. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 24(2), 35-40.

¹² Najmutdinova, D. K., Nurmukhamedova, L. S., Alieva, D. A., Maksudova, D. S., & Nosirova, Z. A. (2016). Study of the effects of the age at menopause and duration of menopause on bone mineral density in postmenopausal women in Uzbekistan. *International Journal of Biomedicine*, 6(1), 38-40.

¹³ Pulatova Sabina. (2022). THE REVELATION OF VIRTUE THROUGH EVIL IN THE SHORT STORY "A FRIEND IN NEED" BY WILLIAM SOMERSET MAUGHAM. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(2), 240-244. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/100>

The article considers the correlation of the real facts and imagination in “Tamburlaine the Great” by Christopher Marlowe.¹⁴

This article discusses an attitude to women in the past and the interpretation of the image of women in the works of some writers.¹⁵

В современном обществе все более возрастает роль иностранных языков. Знание иностранного языка дает молодежи возможность приобщиться к мировой культуре, использовать в своей деятельности потенциал обширных ресурсов глобальной сети Интернет, а также работать с информационными и коммуникационными технологиями и мультимедийными средствами обучения.¹⁶

This article deals with the heroes of the novel “Between Two Doors”, one of the most popular works of modern Uzbek literature. There is a comprehensive analysis of the female image. A special place in the work of Utkir Khashimov is occupied by the novel “Between Two Doors”. The writer is concerned not only with the pressing social issues of today, but with eternal moral problems. In particular, by calling “Between Two Doors”, the writer means the path of person, which he walked from birth to death.¹⁷

Har bir millat madaniyatida kasallik nomlarini ifodalovchi qarashlar mavjud bo'lib ular shu xalq dunyoqarashini, dinini, urf-odatlarini, turmush tarzini va tarixini o'zida mujassamlashtiradi. Xususan, o'zbek va ingliz xalqi amaliy nutqida rak, sil, vabo kabi xavfli kasalliklar nomi qadimda tabulashtirilgan, bunga tarixiy sabablar mavjud. Hozirgi kunda ularning davosi topilgan bo'lsada, xalqimiz “yomon xastalik”, “og'ir dard”, “yomon kasallik” kabi birikmalarni qo'llash bilan kifoyalanadi.¹⁸

¹⁴ Temirovna, M. P. (2021). THE CORRELATION OF HISTORICAL TRUTH AND IMAGINATION IN CHRISTOPHER MARLOWE'S TRAGEDY “TAMBURLAINE THE GREAT”. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 2(12), 455-457.

¹⁵ Muradovich, R. M. (2021). The Image of a Woman in The Work of Uzbek Writers. *Eurasian Research Bulletin*, 3, 7-12.

¹⁶ Махмурова, М., Абдуллаева, Л. С., & Самадова, С. А. Современные методы преподавания иностранных языков. Коммуникативный метод. *Наука. Мысль*, 6, 72-76.

¹⁷ Turaeva, K., & Zarinabonu, A. (2022). Interpretation Of Woman Image in Modern Uzbek Literature (Based on Utkir Khashimov's Book “Between Two Doors”). *Eurasian Research Bulletin*, 4, 42-44.

¹⁸ Baxronova Matluba. (2022). RUHIY KASALLIKLARNING INGLIZ ADABIYOTIDA BERILISHI.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6509637>

Badiiy adabiyotning qamrov darajasi keng sanaladi. Zero undagi janrlarning har biri insonning kamoloti uchun xizmat qiladi.¹⁹

В данной статье сопоставление диккенсовской концепции детства и концепции детства в произведениях Достоевского.²⁰

В настоящее время глобальной социальной опасностью является угроза обнищания населения. Безработица, экономическая и социальная нестабильность, несбыточность надежд, крушение планов интенсифицируют процесс маргинализация населения.²¹

The relevance of speech and culture in the present day is considered important in linguistics and its areas of study are becoming more and more comprehensive day by day. This article will highlight the important aspects of the study of culture and national characteristics in the study of modern units of oral speech. Currently, English is widely spoken in the world community. It is the language of Advanced Science and technology, trade and cultural relations, trade and business.²²

The article is dedicated to the description of Uzbek national children's clothes of the past centuries and its modern implementation. Article describes types of clothes, its designation and modern usage.²³

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Гуландом Мирханова. (2022). СИНОНИМ СЎЗЛАР ЎҚУВ ЛУФАТИНИНГ УМУМИЙ ТУЗИЛИШИ. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(2), 172–178. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/90>

¹⁹ Oripova Kamola. (2022). O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDAGI MAQOLLARDA JON KONSEPTINING IFODALANISHI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 1(3), 398–408. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/209>

²⁰ Тухтаева, Ф. И., & Хамроева, Ш. Ш. (2019). Сопоставление диккенсовской концепции детства и концепции детства в произведениях Достоевского. *Мировая наука*, (5), 709-713.

²¹ Суяров, З. Э. (2021). СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ БЕДНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *Academic research in educational sciences*, 2(12), 1175-1182.

²² NARZIYEVA, I. Z. (2021, March). COMPARATIVE STUDY OF THE CULTURAL AND NATIONAL CHARACTERISTICS OF MODERN UNITS OF ORAL SPEECH (based on Uzbek and English language materials). In *E-Conference Globe* (pp. 285-289).

²³ Kadirova, N. A. (2020). UZBEK NATIONAL CHILDRENS CLOTHING AND ITS EVOLUTION. *Theoretical & Applied Science*, (6), 155-157.

2. Gulbahor, T. (2016). Adjusted Meanings of Moral-Spiritual Concept Defining Units. ANGLISTICUM. Journal of the Association-Institute for English Language and American Studies, 5(7), 40-45.
3. Ахмедова, Д. (2020). Семантик разметка тизимида тег гуруҳлари. Oriental Art and Culture, (III), 440-444.
4. Ergashevna, Y. N. (2021). ON METHODS OF RESEARCH OF UZBEK LANGUAGE SYNTAX. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 9(11), 22-28.
5. Bakhridinova, B. M. (2020). "DEVONU LUGOTIT TURK" AS A FIRST VIEW OF MODERN COMPLEX EDUCATIONAL DICTIONARIES. Theoretical & Applied Science, (4), 981-985.
6. Tolibjonovich, M. T. (2021). EASTERN RENAISSANCE AND ITS CULTURAL HERITAGE: THE VIEW OF FOREIGN RESEARCHERS. ResearchJet Journal of Analysis and Inventions, 2(05), 211-215.
7. Tolibjonovich, Madumarov T., and Gulomjonov O. R. Ogli. "Lombard Microcredit Organization Its Concept and Its Importance Today." JournalNX, vol. 6, no. 10, 2020, pp. 109-111.
8. Мадумарова Зиёдахон. (2022). ЯНГИЛАНАЁТГАН ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР МУАММОЛАРИНИ БАРТАРАФ ЭТИШДА АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6569712>
9. Nasriddinovich, A. A. (2020). THE FEATURES OF APPEARING FAMILY IN MODERN SOCIETY. European science review, (3-4), 69-72.
10. Jamoliddinovich, U. B. (2022). FUNDAMENTALS OF EDUCATION QUALITY IN HIGHER EDUCATION. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(01), 149-151.
11. Gafurovna, R. Z. (2021). Translation Theory: Object of Research and Methods of Analysis. International Journal of Progressive Sciences and Technologies, 24(2), 35-40.
12. Najmutdinova, D. K., Nurmukhamedova, L. S., Alieva, D. A., Maksudova, D. S., & Nosirova, Z. A. (2016). Study of the effects of the age at menopause and duration of menopause on bone mineral density in postmenopausal women in Uzbekistan. International Journal of Biomedicine, 6(1), 38-40.

13. Pulatova Sabina. (2022). THE REVELATION OF VIRTUE THROUGH EVIL IN THE SHORT STORY "A FRIEND IN NEED" BY WILLIAM SOMERSET MAUGHAM. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 1(2), 240–244. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/100>
14. Temirovna, M. P. (2021). THE CORRELATION OF HISTORICAL TRUTH AND IMAGINATION IN CHRISTOPHER MARLOWE'S TRAGEDY "TAMBURLAINE THE GREAT". *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 2(12), 455-457.
15. Muradovich, R. M. (2021). The Image of a Woman in The Work of Uzbek Writers. *Eurasian Research Bulletin*, 3, 7-12.
16. Махмурова, М., Абдуллаева, Л. С., & Самадова, С. А. Современные методы преподавания иностранных языков. *Коммуникативный метод. Наука. Мысль*, 6, 72-76.
17. Turaeva, K., & Zarinabonu, A. (2022). Interpretation Of Woman Image in Modern Uzbek Literature (Based on Utkir Khashimov's Book "Between Two Doors"). *Eurasian Research Bulletin*, 4, 42-44.
18. Baxronova Matluba. (2022). RUHIY KASALLIKLARNING INGLIZ ADABIYOTIDA BERILISHI. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6509637>
19. Oripova Kamola. (2022). O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDAGI MAQOLLARDA JON KONSEPTINING IFODALANISHI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 1(3), 398–408. Retrieved from <http://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/209>
20. Тухтаева, Ф. И., & Хамроева, Ш. Ш. (2019). Сопоставление диккенсовской концепции детства и концепции детства в произведениях Достоевского. *Мировая наука*, (5), 709-713.
21. Суяров, З. Э. (2021). СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ БЕДНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *Academic research in educational sciences*, 2(12), 1175-1182.
22. NARZIYEVA, I. Z. (2021, March). COMPARATIVE STUDY OF THE CULTURAL AND NATIONAL CHARACTERISTICS OF MODERN UNITS OF ORAL SPEECH (based on Uzbek and English language materials). In *E-Conference Globe* (pp. 285-289).
23. Kadirova, N. A. (2020). UZBEK NATIONAL CHILDRENS CLOTHING AND ITS EVOLUTION. *Theoretical & Applied Science*, (6), 155-157.